

JOSEPH SPECTOR
VYŠETRUJE

TOM MEAD

VRAŽEDNÉ KOLESO

T O M M E A D

Tom Mead

The Murder Wheel

Copyright © 2023 by Tom Mead

All rights reserved

Translation © 2024 by Kristína Němcová

Jacket Design © by Lindy Kasler / Notch Design

Design Jacket Imagery by Shutterstock Imagery

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

All rights reserved

Tento príbeh je fikcia. Všetky mená, postavy, miesta a udalosti sú výplodom autorovej fantázie alebo súčasťou vymysleného príbehu. Akákoľvek podobnosť so skutočnými miestami, udalosťami a žijúcimi či nežijúcimi osobami je náhodná.

*Venujem mame a ockovi a opět aj
nezabudnutel'nému maestrovi (1906 – 1977).*

Svet chce žiť v ilúzii,
neberte mu ju.

ROBERT BURTON: *Anatómia*
melanchólie (1621), III. časť, IV. odsek

OBSADENIE

V divadle Granátovník:

Profesor Paolini, kúzelník

Martha, jeho asistentka

Sidney Draper, javiskový manažér

Kenneth Fabris, kulisár

Max Toomey, dvojník

Alf, vrátnik

Will Cope, osvetľovač

Andrew Morgan, novinár

Ned Winchester, lump

Inde:

Edmund Ibbs, právnik

Titus Pilgrim, kriminálnik

pán Keegan

pán Branning } jeho muži

Carla Deanová, vdova

Dominic Dean, riaditeľ banky (nebohý)

Felix Draven, zastupujúci riaditeľ banky

Maudie Cashová, pokladníčka

Miklos Varga, zamestnanec lunaparku

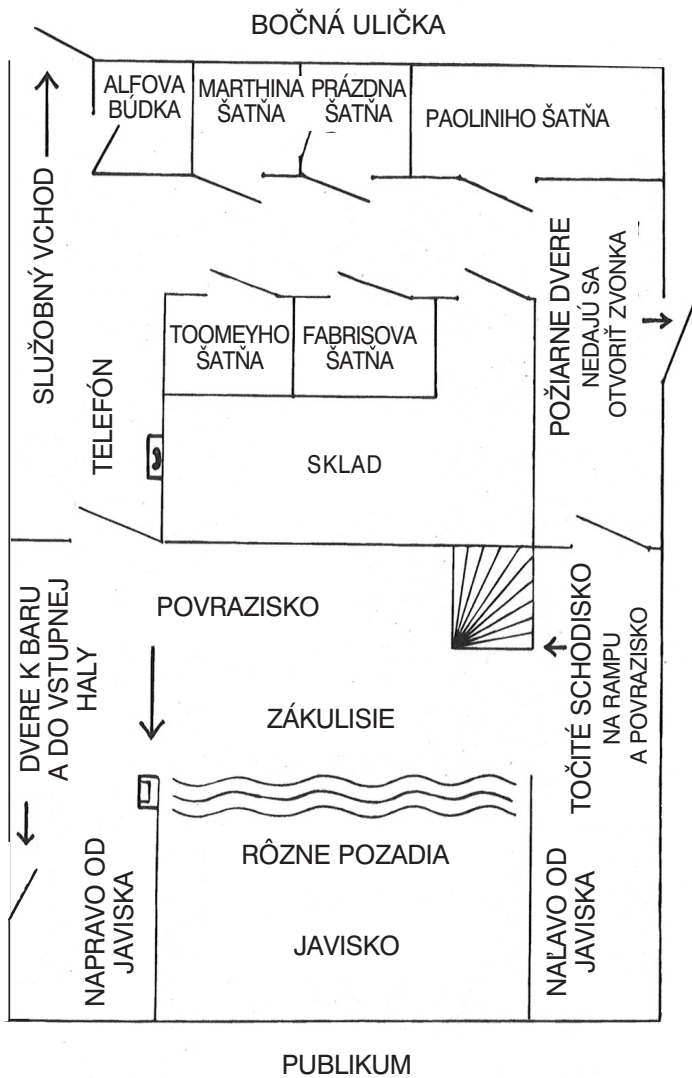
Boyd Remiston, podozrivá osoba

inšpektor George Flint zo Scotland Yardu

seržant Jerome Hook zo Scotland Yardu

Joseph Spector, profesionálny kúzelník

DIVADLO GRANÁTOVNÍK

PRVÁ ČASŤ

MUSIA SA DÍVAŤ

Bez ohľadu na to, akú veľkú ilúziu idete predviesť, pamätajte: obecnstvo je pred vami. Udržte ho tam.

Majster manipulácie: „Zamyslenia“

Počas predstavenia nič nesmiete nechať na náhodu. Všetko, čo môže umocniť tajomnosť vašich ilúzií, musí byť vopred starostlivo naplánované a premyslené.

David Devant

I

„DOKÁŽETE VYRIEŠIŤ PRÍPAD VRAŽDY NA RUSKOM KOLESE?“

Začalo sa to knihou. Keby nie jej, nič z toho by sa nestalo. To si aspoň navrával Ibbs, keď bolo po všetkom. No úprimne, všetky tie ohavné udalosti – všetky dieliky tohto prípadu – do seba zapadali tak hladko, až to pripomínalo dokonale načasovaný kartový trik. Ruky sú také rýchle, že oklamú oči. No zároveň malo všetko akúsi šialenú logiku, ktorú poznáme z najživších a najdivokejších snov.

Ibbs v mágiu neveril. A predsa by sa tá desivá a krvavá komédia omylov, ku ktorej došlo v divadle Granátovník, nemohla odohrať dokonalejšie, ani keby ju naplánoval nejaký neviditeľný zloduch. Šibalský podvodník posmievajúci sa jeho nešťastiu pri každej príležitosti.

Stalo sa to v piatok 16. septembra 1938, v deň, keď si bohovia poriadne vystrelili z Edmunda Ibbsa.

No najskôr sa vráťme ku knihe. Ráno sa začalo sľubne: klopaním na dvere. Ibbs býval na ulici Chancery Lane v izbách na poschodí, neďaleko Inns of Court v srdci Londýna. Hoci ešte nemal ani tridsať rokov, štúdium práva ukončil minulé leto a teraz bol z neho plnohodnotný advokát. Ako všetci zelenáči, aj on bol častým terčom ostrých žartíkov svojich kolegov a pravidelne mu nechávali najneprijemnejšie papierovačky a nudné administratívne povinnosti. Príliš sa tým netrápil. Vlastne to vnímal ako krst ohňom. Nepochyboval, že aj oni si tým kedysi prešli a teraz bol rad na ňom.

Pri dverách stál starší vrátnik Lancaster, statný a silný ako polliter Guinnessu. V rukách mal balíček.

„Dobré ráno, pán Ibbs.“

„Zdravím, Lancaster. Máte pre mňa niečo?“

„Nejakú knihu, pane.“

Ibbs si vzal balíček a poťažkal ho v dlani. Sotva dopovedal veselý pozdrav vrátnikovi, už zatváral dvere a strhával papier, v ktorom bola kniha zabalená. Jeho útržky pomaly padali na zem, kým on už obsah balíčka študoval pri okne. Pozlátený názov knihy sa zaleskol v dennom svetle: *Majster manipulácie*.

Mal pocit, akoby mu magická sila knihy prechádzala prstami do rúk ako elektrický náboj. Je to len kniha, pripomenul si. Iba slová na papieri. V skutočnosti to bol nával adrenalínu, nadšenia a očakávania, ktoré v ňom prekypovali.

Odtedy prvý raz počul o *Majstrovi manipulácie*, vedel, že musí mať vlastný výtlačok. Nebol to typ lite-

ratúry, aký sa predáva v bežnom kníhkupectve, ale Ibbs poznal chlapíka z Marylebonu, ktorý mu takéto výstredné tituly vždy vedel zohnať a ktorý bol ochotný pustiť sa do toho už deň po vydaní knihy.

Ibbs nebol len študovaný právnik, bol aj nadšený amatérsky kúzelník. Alebo, presnejšie, iluzionista. A preto keď o knihe prvý raz počul na stretnutí Londýnskeho združenia okultistov (ktoré bolo k amatérom až nečakane priateľské), mal pocit, že jeho modlitby boli vyslyšané. Asi netreba ani spomínať, že profesionáli boli pobúrení. No pre dilentantov ako Ibbs bol *Majster manipulácie* knihou, na ktorú čakali.

Kúzelníkov úspech stojí výlučne na sile jeho ilúzií. Väčšina z nich by nikdy nedopustila, aby diváci nahliadli za oponu a zistili, ako fungujú triky. Je to akési nepísané pravidlo. Ibbs však bol viac než iba zvedavý laik, takže *Majster manipulácie* (vydaný druhotriednym vydavateľstvom s nevelmi dobrým menom) bol preňho malý zázrak. Jediná kniha obsahujúca súhrn obrovského množstva magických tajomstiev – všetky záhady a zázraky objasnené na jednom mieste!

Kniha vyšla pod smiešnym pseudonymom, takmer ako vystrihnutým zo stránok humoristického magazínu *Punch*: Dr. Anne L. Surazal. Odkedy sa Ibbs o knihe dopočul, lámal si hlavu nad tým, kto táto prefíkaná žena môže byť. Trvalo mu až trápne dlho, kým si uvedomil, že meno Dr. Anne L. Surazal je vlastne Lazarus Lennard napísané opačne. Ibaže tá

to informácia mu bola nanič, ak nevedel, kto by ten človek mohol byť. Zrejme niekto od fachu, kto pozná všetky triky a tajomstvá.

Ibbs sa pozrel na hodiny na kozubovej rímse a usúdil, že má dostatok času, aby prelúskal prvú kapitolu so vzrušujúcim názvom *Karty odnikiaľ*, než sa vyberie von do vlhkého a škaredého septembrového rána. Otvoril zásuvku písacieho stola a vybral z nej svoj starý balíček kariet značky Bicycle so somárskymi ušami. Karty rýchlo premiešal, rozložil ich na stôl a pustil sa do čítania.

Na titulnej strane bola detailná perovková ilustrácia mefistofelovského muža (dokonca aj s briadkou a vytočenými fúzmi). Patril k prvým zaznamenaným iluzionistom v histórii, takzvaným *acetabularii*, ktorí boli známi v starovekom Ríme trikom s pohárikmi a guľôčkami. Ibbs bol nadšením bez seba a vôbec si nevšimol, že by mu stačilo ilustráciu poriadne preskúmať, aby zistil, ako sa tento trik robí. Kúzelník na obrázku drží guľôčku palcom a ukazovákom pravej ruky, ukazuje ju divákovi. No keď sa pozriete lepšie, v jeho očiach zbadáte odraz druhej guľôčky, ktorú pred publikom skrýva technikou Tenkaiovej dlane – palcom ju zatláča do dlane nenápadnej ľavej ruky. *Majster manipulácie* mal odpoveď na všetko, ak ste vedeli, kde hľadať.

Umenie mágie, čítal, spočítva v manipulácii vnímania. Väčšina ľudí sa bude dívať presne tam, kam chcete, stačí im to povedať. Treba len správne nasmerovať ich pozornosť, aby si nevšimli, ako ste trik urobili.

Nič prelomové, no Ibsa to natoľko pohltilo, že takmer meškal do práce. Kým raňajkoval ovsenú kašu s hriankou, preletel prvé kapitoly. S ťažkým srdcom sa nakoniec od knihy odlepil a chystal sa ísť zarobiť si dennú mzdu. Už len zvládnuť otravný deň v práci. Jedno bolo však isté – ako sa blížil k Hollowayskej väznici, mysl'ou bol stále pri kúzlach.

Nebolo preňho jednoduché nechať knihu doma, no povedal si, že by bolo oveľa horšie, ak by si ju vzal a niekde stratil alebo keby mu pri prechádzaní rušnými ulicami spadla do kaluže. Namiesto toho si od predajcu na rohu ulice kúpil noviny a nastúpil do autobusu. *Majster manipulácie* ho bude čakať na nočnom stolíku, keď sa vráti domov.

Len ťažko sa vedel sústrediť na trápne narážky v nadpisoch článkov o Chamberlainovom lete do Berchtesgadenu a o podobných politických záležitostiach. Aký-taký záujem v ňom vzbudila až odmena, ktorú noviny ponúkali:

DOKÁŽETE VYRIEŠIŤ PRÍPAD VRAŽDY NA RUSKOM KOLESE?
 THE DAILY CHRONICLE PONÚKA ODMENU DVETISÍC LIBIER
 TOMU, KTO DOKÁŽE NÁZORNE PREDVIESŤ RIEŠENIE
 NEROZLÚŠTITELNÉHO ZLOČINU NA RUSKOM KOLESE!

Noviny poskladal a s povzdychom si ich vopchal pod pazuchu. Aspoňže tlač je na jeho strane. Aspoňže

podľa *Chronicle* je Carla Deanová nevinná. No byť súdený verejnosťou a naozajstným súdom sú dve veľmi rozdielne veci.

Zatiaľ čo sa autobus vliekol smerom na Parkhurst Road, jeho pozornosť upútal asi šesťročný chlapec sediaci oproti nemu. Vyzeral sklúčený a držal sa matkinej sukne ako kliešť. Ibbs vybral z vrecka libru, a kým sa autobus vyhýbal hrboľom a kľučkoval medzi autami, začal si mincu prevaľovať pomedzi prsty, predvádzajúc nacvičenú šikovnosť svojich rúk.

Chlapec sa chvíľku díval, bez úsmevu a so smrteľne vážnym výrazom. Ibbs si položil mincu do dlane, ktorú prudko zovrel do päste. Obe ruky so zaťatými pästami vystrel pred seba a s očakávaním sa na chlapca pozrel. Ten po hlbokej úvahe ukázal prstom na pravú päšť, v ktorej bola minca pôvodne. Ibbs roztvoril prsty a ukázal mu, že dlaň má prázdnu. Minca mu preskočila do druhej ruky.

Chlapcov výraz tváre sa nezmenil, no Ibbs sám seba presvedčil, že mu v očiach zazrel iskierku nadšenia. Pochopil to ako povzbudenie, a tak pokračoval. Mincu nechal neviditeľne preskakovať medzi svojimi dľaňami. Je to celkom jednoduchá ilúzia, funguje na podobnom princípe ako trik s pohárikmi a guľôčkami. Potrebujete iba druhú mincu, o ktorej vaše obecnstvo netuší. Celý čas ju necháte založenú medzi prstami druhej ruky, tak aby nebola vidieť. Ibbs strávil nespočetné množstvo hodín pred zrkadlom tréňovaním a sledovaním svojho odrazu, v ktorom

hľadal čo i len najmenší náznak druhej mince. Ak ju nevidí on, nemôže ju vidieť ani jeho divák.

Ako veľké finále naraz dvihol pred seba obe vystreté dlane, aby ukázal, že v nich nič nemá. Potom tleskol, dostatočne nahlas na to, aby zobudil driesmajúcu ženu vedľa seba. Chlapec sa nechápavo díval. Prezeral si celý autobus, hľadajúc, čo mu uniklo. Ako otáčal hlavu, z temena mu skĺzla minca a padala na zem. Ibbbs vystrel nohu a zachytil ju na topánke.

„Je tvoja,“ povedal. Chlapec sa na ňu vrhol a držal si ju pred očami, akoby to bol nejaký pirátsky poklad. Potom si ju strčil do vrečka krátkych nohavíc a znovu začal žmoliť maminu sukňu.

Ďalšia zastávka bola Ibbsova. Z autobusu vystúpil plný energie, hoci o libru chudobnejší, a vybral sa po Parkhurst Road k mohutnej drevenej bráne Hollowayskej väznice.

Zvonka vyzerá väznica ako palác z hnedých tehál – je obrovská a vzbudzuje rešpekt, zaberá niekoľko hektárov, no obkľučujú ju vysoké múry so žiletkovým ostnatým drôtom. Keď vstupoval dnu, dozorca zasalutoval na pozdrav. Ibbbs si nebol istý, ako na to reagovať, a tak mu gesto opätovoľ. Vyčítal si to celú cestu k dvojkrídlovým dverám – mal sa naňho len pohrdavo pozrieť a odvrátiť zrak. Tak si predsa chlap získava rešpekt.

Pri hlavnom vchode ho už čakal starší muž v uniforme. „Ibbs?“

„Áno, to som ja, pane.“

„Výborne. Som dozorca Matthews.“ Podali si ruky. „Prišli ste navštíviť našu hviezdu, ak sa nemýlim.“

„Carlu Deanovú.“

„Áno, tú. Musím povedať, že nás dosť zamestnáva.“

„Robí problémy?“

„Ale kdeže. Je tichá ako myška, veľmi nenápadná. V jednom kuse si číta Bibliu. No veľa ľudí je na ňu zvedavých. Už som mnohokrát musel osobne zastaviť reportérov, ktorí sa chceli prešmyknúť dnu a urobiť s ňou rozhovor. Skúšajú sa aj rôzne zamaskovať. Občas je to až komické.“

„Snažiť sa prešmyknúť do väznice je proti zdravému rozumu,“ skonštatoval Ibbs.

Matthews sa zasmial. „To máte pravdu.“

Dvojica kráčala fádnyimi chodbami, ktoré Ibbsovi desivo pripomínali jeho starú internátnu školu. Oba priestory trpeli rovnakou zámernou absenciou akejkoľvek výzdoby. Interiérové dekorácie ako psychologická zbraň.

„Už ste pani Deanovú navštívili, však?“

„Stretol som sa s ňou iba raz, keď ju zadržala polícia. Boli sme za ňou so sirom Cecilom, rozprával sa s ňou najmä on.“

„Rozumiem. A teraz vám už dôverujú natoľko, že ju môžete vypočuť sám?“

„Nuž, áno. Ak mám byť úprimný, máme toho teraz veľmi veľa.“

Ibbsa presvedčili, aby pomáhal vychýrenému advokátovi sirovi Cecilovi Bullivantovi, ktorý v prípade figuroval ako obhajca. Bullivanta krátko nato chytila akútna kopropraxia, na ktorú mu jeho pobavený obvodný lekár predpísal pokoj na lôžku. Ibbsovi sa teda poriadne nakopila práca na prípade. Obhajoba, ktorú majú predniesť sudcovi sirovi Gilesovi Drurymu, mala ešte ďaleko od nepriestrelnej.

Dozorca sa naňho uškrnul. „Tak vám želám veľa šťastia.“

Čo to malo znamenať?

Nedalo sa poprieť, že prípad spôsobil senzáciu. Denná tlač ho začala volať „Vražda na ruskom kolese“, čo celkom efektívne zhŕňalo základné fakty. Nevystihovalo to však pocit takmer nadprirodzenej záhady, ktorý vyvolával tento sled udalostí: Dvaja ľudia sa vyviezli hore na ruskom kolese, no keď sa vrátili nadol, nažive bol iba jeden z nich.

Ibbs sa s Carlou Deanovou už stretol, hoci len krátko. Rozhodne nie dosť dlho na to, aby si na ňu utvoril názor. Fotografie v novinách zobrazovali inteligentnú mladú ženu plnú života a nadšenia. Tvár jej tak žiarila, že to bolo cítiť aj z papiera. Vo väzení zostarla o desiatky rokov. Okolo vyhasnutých očí a pier sa jej ťahali vrásky, vlasy schlpené. Bolo ťažko uveriť, že ešte nemá ani tridsať. Na sebe mala neforemné sivé šaty, ktoré vyzerali ako spichnuté z vrecoviny. Sedela a trpezlivo čakala, kým Ibbs prehovorí, tenké ruky klaviristky zopnuté v lone. Oči mala hlboké, ešte nezistil, čo všetko sa v nich skrýva. Akoby ste nakúkali

do dvoch priepastí, ktorých hĺbku si netrúfate ani odhadnúť. Ako sa stávalo pri práci na tomto prípade často, uvedomil si to až neskôr, keď sa snažil opäť si ju vybaviť. No vtedy, keď sedeli oproti sebe v cele, dokázal myslieť len na to, že sa v jej prítomnosti cíti ako slaboch. Aké nevhodné.

Vyzerá ako vrahyňa? To je otázka, na ktorú bude musieť skôr či neskôr nájsť odpoveď. Jej napäté sva-ly a mačacia ladnosť, s ktorou si sadla na posteľ, však naznačovali, že by bola schopná kedykoľvek vybuchnúť a urobiť čokoľvek. A tá jej mlčanlivosť tiež o niečom svedčila.

„Dobré ráno, pani Deanová.“

„Dobré ráno, pán Ibbs. Rada vás opäť vidím.“ Keď prehovorila, pôsobila ako bežná domáca pani z vyšších spoločenských kruhov. Rozprávala tichým hrdelným hlasom, ktorý sa dobre počúva. Jej tvár však bola bez výrazu.

„Dúfam, že vám nebude prekážať, ak prejdem rovno k veci. Mám dnes veľa práce.“

„Pravdaže nie. Prosím, posaďte sa.“

Ibbs sa usadil na studenú drevenú stoličku vedľa postele. Pani Deanová ostala sedieť na matraci. Bolo vidieť, že schudla.

„Bol by som rád, keby ste mi zopakovali príbeh, ktorý ste už rozprávali toľkokrát. Príbeh o tom, čo sa stalo vášmu manželovi devätnásteho augusta. Urobíte to pre mňa, prosím?“

Naklonila hlavu. „Pousilujem sa.“

„Dobre. Začnite, prosím.“ V rukách držal zápisník

a pero. Išlo mu len o to, aby odhalil nejasnosti v jej príbehu. Už ho poznal odpredu aj odzadu, no tak ako pri každom dobrom kúzelníckom triku, kľúčom bolo opakovanie. S každou novou verziou sa menili odtienky slov a do popredia vystupovali nejasnosti.

„Vzal ma do lunaparku. Chcel ma potešiť. Kúpil mi cukrovú vatu, tancovali sme a dobre sme sa zabávali.“

„Kedy ste tam prišli?“

„Myslím, že o šiestej. Manžel chodí do práce. Chodil.“ Niekoľkokrát rýchlo zažmurkala, ale očividne už vyplakala všetky slzy.

„Videli ste v lunaparku niekoho, koho poznáte?“

„Isteže. Bolo tam niekoľko ľudí z našej ulice.“

„A všimli ste si niekoho alebo niečo, čo sa vám zdalo zvláštne alebo prekvapivé?“

„Ťažko povedať. Lunapark bol plný klaunov, žonglérov a kúzelníkov.“

„Bol medzi nimi niekto, koho poznáte?“

„Nie.“

„A niekto, koho poznal váš manžel?“

Zaváhala, ani čo by zvažovala, ako odpovedať. „Stále sa obzeral ponad plece. Akoby ho niekto prenasledoval.“

„A prenasledoval ho niekto?“

„Možno áno. Vtedy mi to nenapadlo, no neskôr... Začala som samu seba presviedčať, že tam niekto taký bol. Krívajúci muž, ktorého som zazrela raz alebo dvakrát, keď sme sa prechádzali po lunaparku.“

„Ostaňme pri faktoch. Zvykol si váš manžel vziať zbraň, keď odchádzal z domu?“

Toto bola prvá ťažká otázka. Ibbs chcel vidieť, ako zareaguje. Zdalo sa, že ju to nevyviedlo z miery. Na tvári sa jej mihol sústredený výraz a potom odpovedala: „Nie.“

„Ako to viete?“

„Hádám by som o tom vedela, nemyslíte? Je pravda, že manžel vlastnil zbraň. Bol to revolver, škaredá sivá vecička, o ktorú som sa vôbec nezaujíkala. No trvala som na tom, aby nikdy neopustila náš dom. Mal ju len na ochranu, ak by sa k nám napríklad niekto vlámal. Nemal žiadny dôvod brať ju do luna-parku.“

„Aha, áno...“ Ibbs prelistoval pár strán vo svojom zápisníku. „Nagant M1895. Bolševická zbraň, ak sa nemýlim.“

Pokrčila plecami.

„Ako sa k nej dostal?“

„Netuším.“

Ibbs zmenil taktiku. „Máte pocit, že ho niekto v ten večer prenasledoval. Nebolo by logické, ak by si teda so sebou vzal zbraň? Ako si môžete byť taká istá, že ju pri sebe nemal?“

Vzdychla si, očividne ju unavovalo, že sa musí stále opakovať. „V ten večer bolo trochu chladno, takže mi dal svoje sako. Prehodil mi ho cez plecia ako pravý džentlmen. Ak by pri sebe ten revolver mal, videla by som ho. A ak by bol v tom saku, cítila by som to.“